

**Okulöncesi Eğitimde Girişimcilik Ve Sosyal Girişimcilik Eğitimi****AYŞEGÜL YAMAN\***<sup>1</sup>Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun<sup>1</sup><https://orcid.org/0009-0004-2288-5521>\* [gorum49@hotmail.com](mailto:gorum49@hotmail.com)<https://doi.org/10.5281/zenodo.7789765>**Derleme****Makale Tarihiçesi:**

Geliş tarihi: 2023/03/23

Kabul tarihi: 2023/03/27

Online Yayınlanma: 2023/03/31

**Anahtar Kelimeler**

Girişimcilik

Okul Öncesi Eğitim

Sosyal Girişimcilik

**ÖZET**

Sosyal problemlerin çoğaldığı zamanımız toplumlarında, sosyal yaşam kalitesinin artması ve var olan problemlerin çözüme kavuşturulması için farklı, özgün etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal girişimcilik, bu eksikliği karşılamak, toplumsal sorunları çözmek ve yaratıcı çözümlerle toplumsal fayda yaratmak için oluşturulmuş bir kavramdır. Yeni nesil sosyal girişimcilik vizyonerlerini eğitmek, sosyal girişimciliğin sosyal faydalarını ve çözümlerini sürdürülebilir. Bu kapsamda okul öncesi eğitim kurumlarında sosyal girişimcilik eğitimi verilerek çevreye duyarlı, girişimci, yaratıcı, yetenekli, aktif ve yenilikçi bir gelecek nesil yetiştirilebilir. Sosyal girişimcilik eğitiminin etkin bir şekilde verilebilmesi için anaokullarının gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapması gerekmektedir. Çocuklara sosyal girişimcilik eğitimi vermek için okul öncesi eğitim kurumlarıyla iş birliği yapmak için sosyal refah ve sosyal kalkınma için çalışan gönüllü kuruluşlar; Sosyal hizmetlerde, eğitimde, çevrede, sağlıkta, kültürde ve sporda anlamlı çevrelerde yer almak ve bu konularda kamuoyunu bilinçlendirmek için fırsatlar sağlayacaktır. Bu nedenle, okul öncesi sosyal girişimcilik eğitiminde gönüllü kuruluşların rolü oldukça önemli ve bu eğitime katkı sağlar niteliktedir.

**ENTREPRENEURSHIP AND SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN PRESCHOOL EDUCATION****Reviews****Article History:**

Received: 2023/03/23

Accept: 2023/03/27

Available online: 2023/03/31

**Keywords:**

Entrepreneurship

Preschool Education

Social Entrepreneurship

**ABSTRACT**

In today's society, where social problems are increasing, innovative activities are needed to ensure social welfare and solve problems. Social entrepreneurship is a concept created to meet this need, solve social problems and create social benefit with creative solutions. To train a new generation of social entrepreneurship visionaries, to protect the social benefits and solutions of social entrepreneurship. In this context, environmental-friendly, entrepreneurial, creative, talented, active and innovative future generations can be raised by providing social entrepreneurship education in pre-school education institutions.

In order to provide social entrepreneurship education effectively, schools should cooperate with voluntary organizations. Voluntary organizations working for social welfare and social development cooperate with pre-school education institutions to provide social entrepreneurship education to children; Public participation in social services, education, environment, health, culture and sports will be ensured and recognized. For this reason, the role of voluntary organizations in pre-school social entrepreneurship education is very important and can improve this education.

## GİRİŞ

İnsanların birbirinden daha iyi olma hırsı insanları en iyi olmaya yöneltmektedir. Fakat bu da birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Bu sorunları yok etmeden arzu edilen seviyeye varmaya engel olmaktadır.

Son yıllarda özellikle çevre, sağlık, eğitim vb. Bölgede artan sorunlar birçok toplumun refah düzenini etkilemekte ve mevcut sorunların tam olarak çözülmesi mümkün olmamaktadır. Bu durum, toplumda sürdürülebilir kalkınmayı sağlayarak toplumsal sorunları çözmek ve toplumsal refah yaratmak için pratik bir ihtiyaç yaratmaktadır. Sosyal girişimcilik kavramı tam da bu ihtiyaç anında ortaya çıkmış bir kavramdır (Akpınar, 2009).

Sosyal girişimciliğin temel amacı, toplumdaki sorunlara yaratıcı çözümler bulmak, bu çözümlerin uygulanması için uygun kaynaklar oluşturmak, çözümleri risk alarak test etmek ve çözümleri sürdürerek toplumsal fayda yaratmaktır. Tarihsel olarak, birçok sosyal girişimcilik örneği vardır, ancak son yirmi yılda sosyal girişimcilik, kavram ve uygulama çeşitliliği anlayışını artırmıştır. Sosyal girişimcilik faaliyetlerinin sonuçlarının topluma faydalı olması sosyal girişimciliğe olan ilgiyi artırmakta ve toplumun sürdürülebilir kalkınması için yeni neslin girişimci olması gerektiği fikri ortaya çıkmaktadır

Sosyal girişimcilik eğitimi çabalarının odak noktası genellikle gençler ve yetişkinler olsa da, okul öncesi çocuklar arasında sosyal girişimcilik fikri konusunda giderek artan bir fikir birliği var.

İstikrarlı bir toplumsal yapı için kişilerin de istikrarlı olması gerekir. Diğer bir deyişle, sosyal girişimciliğin sunduğu çözümlerin kalıcı olması ve problemsiz bir toplumsal yapı oluşturabilmesi için çevreye duyarlı, başkalarının görüşlerini anlayan, hayata geçiremeyen, yenilikçi ve yaratıcı bir nesle ihtiyacımız var. Bu nedenle okul öncesi sosyal girişimcilik eğitiminden faydalanılmalıdır.

Okul öncesi çağda sosyal girişimcilik eğitimi alan çocukların oluşturduğu bir toplumda sorunlar daha hızlı çözülür, yenilikçi uygulamalar hayata geçirilir ve toplumsal refahın sağlanması daha mümkündür. Bu becerileri bireylere kazandırabilecek bir eğitim yöntemi ise okul öncesi dönemde sosyal girişimcilik eğitimidir.

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumları farklılık katan eğitim uygulamaları denemeye çalışmakta ve çocukları bu alanda en gelişmiş hale getirmeyi hedeflemekte, bu da bu kurumları diğer kurumlarla iş birliği yapmaya zorlamaktadır. Gönüllü kuruluşlar, anaokullarının çocuk gelişimini desteklemek için birlikte çalışmayı tercih ettikleri kuruluşlardan biridir.

Toplumsal sorunları çözmeyi ve olası sorunları önlemeyi amaçlayan gönüllü kuruluşlarla işbirliği, sosyal girişimcilik eğitiminin vizyon ve misyonuyla uyumlu bir durumdur. Bu bağlamda, anaokullarında sosyal girişimcilik eğitimini destekleyecek gönüllü kuruluşlara acil ihtiyaç vardır.

Anaokulları çocukların gelişimi için yerinde sorunları analiz etme, çeşitli etkinliklerle yaratıcılığı geliştirme, kişilerarası ilişkileri güçlendirme, güven ve güven geliştirme, deneme yanılma yoluyla öğrenme açısından önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarının farklı alanlarda birlikte çalıştığı gönüllü kuruluşlar sayesinde yaşam deneyimi kazanmadır.

## **GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR**

### **Girişimcilik Kavramı ve Girişimcilik ile İlgili Kavramlar**

20. yüzyılın ikinci çeyreğinde, bir başka ifadeyle, dünyada yaşanan yıkıcı savaş dönemlerinin ardından, ekonomik kalkınma hedefi dünya çapında popüler hale geldiğinde, ekonomik faaliyetler ülkelerin destekleri ve kontrolleri altında gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, dünyada Kapitalist blok, Sovyet bloğu ve Üçüncü Dünya blokları olarak isimlendirilen üç farklı ekonomik modelin hakimiyeti meydana gelmiştir. Devletler tarafından yönetilen ekonomik kalkınma modeli, 80'lerde pazarın hâkim olduğu bir modelle, yani serbest piyasa ekonomisiyle yer değiştirmeye başlamıştır. Artık ekonominin yönetilme sürecinde yeni ana aktör, 90'lı yıllarda dünya ölçeğinde ekonomik kalkınmaya katkıda bulunacak ve eski yüksek büyüme oranlarının elde edilmesini sağlayacak olan girişimciler olmuştur (Apak, 2010).

Dünya ekonomisi hala “yönetilen ekonomi” den “girişimci ekonomiye” geçerken girişimcilik, girişimci olmak, bireyin girişimci olmasına neden olan faktörler, tetikleyiciler tüm ekonomiler ve toplumlar için kilit konular olarak ortaya çıkmaktadır. Akademik dünya ve iş dünyası girişimciliği, girişimcilerin davranışlarını ve ilgili bağlamı belirleyerek bu yenedünya ekonomisinin büyümesinde ve gelişmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ekonomistlerin büyük bir çoğunluğuna, ilgili uluslararası kuruluşlara ve akademik dünyaya göre girişimcilik, mevcut çalkantılı küresel ekonomi için bugün ve gelecek için bir tasarruf sağlayan, ekonomik büyümenin temel oluşturucusu olarak kabul görmektedir. Girişimcilerin teknolojik atılımları keşfetme, teknoloji transferini teşvik etme ve yenilikçi ticari fırsatlardan yararlanma taahhüdü gibi birtakım özellikleri bulunmaktadır. Bunlar, girişimciliğin finansal gelişimin güçlendirilmesi üzerindeki etkisini göstermiştir.

Şüphe yok ki küreselleşmenin bu durumdaki payı oldukça önemlidir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak dünyada yaşanan bu gelişmeler sadece gelişmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelerde de yayılma alanı bulabilmiştir. Artık, ekonomik anlamda yalnızca sermaye

sahibi varlıklı bir kesimden bahsetmiyor, girişimleriyle isimlerini duyuran kişi ya da markalara da şahitlik edebiliyoruz.

Girişimcilik, diğer yandan, disiplinler arası bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel, klasik ekonomi, özellikle son otuz yılda girişimciliğin değerini anlamaya başlamıştır. Ekonomi üzerine yapılan akademik araştırmalar, yoğunluğunun bir kısmını girişimcilik başlığına kaydırmıştır; girişimcilik, girişimci ve bunların sonuçları üzerine çalışmaların sayısında gözle görülür bir artış olmuştur (Aytaç, 1999).

Sayılan bu sebeplerden ötürü, literatürde kabul edilmiş tek bir girişimci tanımı yoktur. Bunun altında yatan bir diğer sebep, bir bireyin öğrenme veya deneyim yoluyla girişimcilik perspektifi ve becerisi kazanıp kazanamayacağı veya bu niteliklerin bireyle doğuştan olup olmadığı uzun tartışmaların sona ermemiş olmasıdır; yani, "Girişimcilik doğal yollarla kişilerde bulunan genetik bir özellik midir, yoksa kişinin kendisini birçok alanda geliştirme ve yetiştirmeyle mi ilgilidir?" sorusunun yanıtı hararetle tartışmalar yaşanması neden olmuştur.

Fransız bir iş adamı ve ekonomist tarafından 1800'lü yıllarda yapılan girişimci kavramına ait en eski tanımlardan biri şudur: "Girişimci, ekonomik kaynakları daha düşük bir alandan daha yüksek üretkenlik ve daha fazla getiri olan bir alana kaydırır." O halde mevcut imkanları değerlendirerek, ekonomik kaynakları bireysel ve toplum açısından katma değer sağlayacak bir hale getirmek girişimcilik olarak tanımlanabilir.

### **Girişimcinin Özellikleri**

Schumpeter, "girişimcinin pratiği" olarak 5 yenilikçi faaliyet kategorisini tanımlamaktadır. Bu kategoriler:

1. Yeni bir malın/hizmetin yeni niteliğinin tanıtılması,
2. Yeni bir üretim yönteminin geliştirilmesi,
3. Yeni bir pazarın açılması,
4. Yeni bir hammadde tedarik kaynağının veya yarı mamul malların elde edilmesi,
5. Bir tekel konumunun oluşturulması veya bir tekel konumunun bozulması gibi herhangi bir endüstrinin yeni örgütlenmesinin gerçekleştirilmesi.

Bu kategorilerde yer alan faaliyetleri bir araya getirmek suretiyle yeni bir iş fikri geliştirmek girişimci davranış olarak tanımlanabilir. 5 kategoriden bahsettikten sonra Schumpeter, girişimciyi bu 5 kategorinin (faaliyetlerin) yeni kombinasyonlarını yapan biri olarak tanımlar.

"Entrepreneur" web sitesinden türetilen bir başka tanım da şudur: "Girişimci, bir iş girişimi düzenleyen ve bir işletmenin başlatılması, işletilmesi ve yönetilmesinin finansal riskini üstlenen kişidir. Genel olarak düşünülen aksine, girişimciler genellikle yüksek riskli alıcılar

değildir. Çünkü durumun sonucunu etkileyemezler. Gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleme eğilimindedirler ve risk aldıklarında, genellikle içgüdülerden ziyade gerçeklere ve deneyimlerine dayalı olarak hesaplanırlar. "

Girişimciliğin ekonomik büyümenin kökü olduğu kabul edilmektedir. Girişimciler vizyonlarına ulaşmak için ekonomik faaliyetleri kullanırlar. Ya yeni girişimler yaratırlar ya da yenilik ve yaratıcılık yoluyla mevcut girişimlere değer katarlar. Yeni girişimler, iş piyasasını besleyen ve sonunda ekonomik büyüme ve refaha yol açan ana akımdır (Doğan, 2013).

Girişimci kavramının nasıl tanımlanacağına dair devam eden bir tartışma olmasına rağmen, girişimciliğin ne olduğu konusunda araştırmacılar arasında çok az fikir ayrılığı vardır. Girişimcilik temelde "yeni bir girişim yaratma eylemi" olarak tanımlanır.

Serbest piyasa ekonomisinin, belirli bir şirkete rekabet avantajı tanınmadığı durumlarda girişimcilik faaliyetlerinin gelişmesi için çok iyi bir ortam olduğu bilinmektedir. Günümüz dünyasında rekabet avantajı, yeni fikirlerin, ürünlerin veya mevcut ürünleri sunmanın yeni yollarının geliştirilmesi yoluyla üretilir. Bilgi teknolojisi, daha az bağımlı, yatırım ve işgücü ihtiyacı olan yeni firmalar açmanın yolunu açmaktadır.

Dünya çapında bazı girişim ve girişimci örnekleri şu şekildedir: Microsoft Corporation'ın kurucusu Bill Gates, Oracle'ın kurucusu Larry Ellison ve Dell'in kurucusu Michael Dell, herkesin aşına olduğu bu tür girişimcilik başarısının daha yakın tarihli bir örneği, Google için Sergey Brin ve Larry Page ve Facebook için Mark Zuckerberg'dir. Bu insanların kendi işlerini kurmaya karar verdiklerinde herhangi bir sermayeye sahip olmadıklarını bilmek ilginçtir. Ancak bugün itibarıyla, dünyanın sayılı zengin insanları sıralamasında yer almakta, her yıl onlarca kişiye istihdam sağlayarak bilgi teknolojilerinin geliştirilmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadırlar (Aytaç, 1999).

Girişimciler, insanların yaşam standartlarını yükseltirken aynı zamanda yüzlerce, belki milyonlarca kişinin işsizlik sorununun çözümüne de yardımcı olurlar. Küresel olarak hizmet veren onlarca hazır yemek zincirleri veya giyim markalarının dünyanın birçok ülkesinde birçok kişinin gelir kapısı olduğu ortadadır. Böylelikle girişimciler, küresel rekabete karşı bir direniş merkezi haline gelmiştir. Girişimciler, bu faaliyetleriyle kendilerine pek çok sorumluluk yüklerler; sermayenin, ulusal ekonomilerin en yoksul bölgelerine yayılmasını sağlarlar ve aynı zamanda küresel rekabette ulusal bir direniş faktörü olarak sahne alırlar (İraz, 2005).

Günümüz girişimcilerinin üstlendiği ve gerçekleştirdiği işlevlerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Bir iş fikrini ve fikrini iş girişimine dönüştürerek üretmek ve ticarileştirmek,
- Başkalarının göremediği fırsatlardan yararlanmak,

- Yeni ve potansiyel pazarlar yaratmak,
- Yeni teknoloji geliştirerek mal ve hizmet üretmek,
- Üretimde yeni potansiyel kaynakların kullanılmasını ve insan hizmetine sunulmasını sağlamak,
- İş hayatında değişiklik yapmak,
- İşsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması ve
- Ekonomik kalkınmanın sağlanması.

Öyleyse, girişimci olabilmek genetik bir özellikten ziyade, kişinin dünyaya bakış açısı ve kişinin deneyimlerinin bir sonucu olarak meydana gelecek bir karar verme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır.

### **Girişimcilik Türleri**

Literatürde girişimcilik türlerinin açıklamasında farklı yöntemler kullanarak farklı açıklamalar getiren araştırmalar bulunmaktadır. Girişim yapılan iş kolundan, sektör büyüklüğü gibi farklı faktörlere göre yapılan sınıflandırmalara ek olarak girişimcinin özelliklerine göre yapılan sınıflandırmalar da mevcuttur (Müftüoğlu, 2004).

**Tablo 2.1** Literatürde incelenen araştırmalara göre girişimci türleri

<b>Esnaf Girişimci</b>	Eğitim düzeyi düşük, yönetim becerilerinden yoksun, kişisel birikimleri ve akraba ve arkadaşlarından aldığı paralarla sınırlı finansal kaynaklara sahip bir girişimci türüdür. Manuel girişimciler, güçlü, esnek olmayan firmalara sahip olma eğilimindedir.
<b>Fırsatçı Girişimci</b>	Orta sınıf, daha geniş bir eğitime sahip, yönetim tecrübesine sahip, yeni fırsatları görebilen, çok yenilikçi ve çok yönlü stratejiler geliştiren ve birden fazla finansal kaynak kullanan bir girişimci türüdür. Fırsatçı girişimciler esnek ve uyarlanabilir şirketlere sahip olma eğilimindedir. Fırsatçı firmalar ve girişimciler, manuel girişimcilere göre daha yüksek büyüme oranlarına sahiptir.
<b>Kamu Girişimcileri</b>	Genellikle katı bütçe kısıtlamaları ile çalışanlar ve siyasi otoritenin kararlarına dayanırlar. Başka bir deyişle, bazen ekonomik kısıtlamaların ağırlık kazandığı bölgelerde; dışarıdan gelen isteklerle, yarattıkları kaynaklarla değil, kullandıkları veya kamunun ürettiği kaynaklarla karar veren kişilerdir.
<b>Piyasa Ekonomisinde Girişimciler</b>	Yerleşik olmayan, yenilikçi, yeni pazarları, yeni finansman ve tedarik kaynaklarını kullanarak yeni sistemleri tanıtan, yeni üretim teknikleri ve organizasyon biçimleri geliştiren ve yeni şeylere öncülük eden dinamik bir girişimcidir. Düzenli bir girişimci olarak, ne olduğuyla yetinen, dinamik girişimci yoluna gitmeyi tercih eden, dinamik girişimcilerin faaliyetleri sonucunda gelişen ekonomiye yeni boyutlar getirebilen yeni fikirler geliştiren girişimciler olarak tanımlanır.
<b>Ayrıcalıklı Girişimci</b>	Kamu kredi destek politikalarından yararlanan bir şirket sahibi olarak tanımlanır.

<b>Dağıtık Girişimci</b>	Şirketin faaliyet gösterdiği veya ilk kurulduğu yerin dışında bir yerde yeni iş faaliyetleri kuran ve yerleştiren girişimcilerdir.
<b>Şüpheli Girişimci</b>	Kriz döneminin devam edeceğini ve kısa vadede durumların değişmeyeceğini düşünen girişimcilerdir.
<b>Modern Girişimci</b>	Modern, bilgi ve iletişime, teknolojilere ve bunları kullanabilecek beceri ve becerilere sahip girişimcilerdir.
<b>Tipik Olmayan Girişimci</b>	Şirketin kurucusu olmayan ancak şirketi satın alan girişimcilerdir.
<b>Geleneksel Girişimci</b>	Bilgi ve iletişim teknolojileri ile beceri ve yeteneklerinden yoksun olan girişimcilerdir.
<b>Orijinal veya İdealist Girişimci</b>	Geleceğe odaklı girişimcidir. Girişimci tarzı olarak tanımlanan, öncelikle hayali veya tutkuyu, yepyeni bir işi veya benzersiz bir iş fikrini bir işletmeye dönüştürür. İdealist olmak, idealist bir girişimcinin en ayırt edici özelliğidir. Bu girişimcilerin genellikle iyi bir pazar ve piyasa tahminleri bulunmaktadır.
<b>Stratejist Girişimci</b>	Bütüncül bir yaklaşımla, işe hakkı veren, arayan, algılayan, tespit eden, yakalayan ve uygulamaya koyan girişimcidir.
<b>Taktik Girişimci</b>	'Taktik-dinamik' girişimci, bilinen bir teknolojiye veya belirli bir teknolojiye veya mevcut bir teknoloji pazarında dikkate değer bir performans sergiliyor. Bu girişimci yenilikler yürütür, sistemler hakkında çeşitli bilgilere sahiptir ve bu deneyim, bilgi ve becerileri kendi adına kullanır.
<b>Geleneksel (Klasik) Girişimci</b>	Mevcut ve bilinen bir sektörde var olan bir girişimciliği adapte eden, mevcut şartlara uyum sağlayan, yeniden yapılandıran ve işini sürdüren girişimci türüdür.

### **Girişimciliği Etkileyen Faktörler**

Bireyin girişimcilik ruhunu ve bireyin girişimci niteliklerini etkileyebilecek birçok faktör olduğundan bahsetmek mümkündür. Ancak, genel bir ayırım yapabilmek açısından bu faktörler kültürel ve çevresel faktörler ile kişilik özellikleri olarak sınıflandırılabilir. Her durum için gelişen bir sosyal alt yapının varlığından bahsetmek doğru olacaktır (Betil, 2010).

#### **Kültürel ve Çevresel Faktörler**

Girişimciliği kişisel özelliklerle açıklamanın yanı sıra, bölgelerin sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerini analiz eden çalışmalar son zamanlarda araştırma konusu haline gelmiştir. Buna göre girişimcilik, bireyin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel yapının bir ürünü olarak kabul edilmektedir. Girişimciyi etkileyen çevresel faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- Aile,
- Sosyal davranış kalıpları,

- Eğitim kalitesi ve düzeyi,
- Genel ekonomik koşullar,
- Küreselleşme,
- Ar-Ge faaliyetlerinin bağımsızlığı
- Teknoloji Yaygınlığı,
- Arttırılmış Otomasyon,
- Bilgi Akışının Hızlandırılması,
- Bilgilerin İşleme ve Dağıtım Maliyetlerinin Düşürülmesi,
- Piyasa Rekabet Yapısının Değiştirilmesi ve
- Pazarla İlgili Bilgilere.

Girişimcileri etkileyen bu faktörlerden bazıları görece olarak daha fazla önem arz ettiğinden ötürü özellikle incelenmeye değer görülmektedir.

### **Aile**

Birçok konuda olduğu gibi girişimcilikte de bir aile geçmişi, bir çocuğu girişimci zihniyete sokmanın ve kendi işini kurup yönetmenin faydalarını örneklendirmenin en iyi ve en doğrudan yollarından biridir. Çünkü birçok konuda temel eğitim ailede başlamaktadır. Ardından kişiler, toplum içerisinde yer alarak yukarıda bahsi geçen çevresel faktörlerden etkilenerek kişilik özelliğine sahip olacaktadırlar. Kendi aile şirketlerinde olumlu bir deneyime sahip olan kimseler için, gelecekte kendi girişimlerini sürdürme olasılıkları daha yüksek olabilir (Demir, 2014).

Çoğu araştırmacı, girişimci rol modellerini girişimci niyetlerin iyi bir öngörücüsü olarak kullanmış ve tanımlamıştır. Auken'in araştırmasında, anketi yanıtlayan öğrenciler arasında en yüksek serbest meslek tercihi, ebeveynleri serbest meslek sahibi olan öğrencilerden gelmiştir.

Singapur'da yapılan bir ankette 13014 lisans ve lisans düzeyinde öğrenciye %60.98 yanıt oranıyla hitap edildi. Kendi işini kuran aileleri olan öğrencilerin büyük olasılıkla kendi işlerini kurduğu ortaya çıktı.

Öte yandan bazı araştırmacılar, kendi kendine çalışan ebeveynlerin çocuklarının küçükken aile şirketine çalışma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kişinin firmayı ebeveynlerinden devralma olasılığı ile verilen bu deneyim, bireyin firma veya yönetime tam sahip olma şansını artırmıştır. Ayrıca bireyin kariyer kararlarının, inançların, tutumların ve niyetlerin inanç, deneyim ve bilginin bilişsel olarak işlenmesi yoluyla geliştiği sürecin yansımaları olduğuna işaret etmektedir. Burada rol modeller, kişiye olumlu deneyimler sağlayarak bu süreçte son derece önemlidir. Bu tür rol modellerin yokluğunda, karar verme sürecini kolaylaştıran olumlu deneyim sağlanmayacaktır.



Dyer, “Toward a Theory of Entrepreneurial Careers”ın ilham verici makalesinde bir girişimcilik kariyeri modeli geliştirmiştir. Onun modelinde, kariyer seçimini, kariyer sosyalleşmesini, kariyer yönelimini ve kariyer gelişimini etkileyen öncül faktörlere dikkat çekildi ve kariyer seçiminin öncülleri, biri aile ilişkileri ve rol model olmak üzere çeşitli faktörlere dikkat çekilmiştir. Ayrıca Dyer, rol modellerin önemli bir faktör olduğunu vurgulayarak, bir iş sahibi olan kişilerin çocuklarının iş sahibi olmayı ya da başka biri için çalışmayı düşünmeye daha meyilli olduklarını açıklamıştır.

### **Eğitim**

Girişimcilikteki aile geçmişi, bir çocuğu kendi girişimlerini sürdürme yönünde etkilemenin tek yolu değildir. Okulda alınacak temel eğitimler ve devletler tarafından sağlanan teşviklerin de var olması girişimciliği etkileyen diğer önemli faktörlerdir. Herhangi bir şekilde girişimcilik ile ilgisi olmayan bir ailenin çocuğu, günümüz şartlarında teknolojinin yardımıyla ve devletlerin teşvikiyle elde ettikleri sermayeyle bilgiye daha kolay erişerek ulusal ya da uluslararası ölçekte girişim yapabilecek duruma gelmiştir (Müftüoğlu, 2004).

Eğitim, girişimcilik niyeti araştırmasında kişisel özelliklerin önemli bir yönüdür ve daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyar. Çünkü girişimciliğin doğuştan mı yoksa öğrenilebilir mi olduğu konusunda uzun tartışmalar sona ermemiştir; yani girişimcilik insanın doğası gereği var olan bir özellik midir yoksa insanın kendisini yetiştirmesiyle mi ilgilidir?

Eğitim, bir öğrencinin girişimci ya da daha geleneksel bir kurumsal yolda ilerlemesinde büyük bir rol oynayabilir. Ne yazık ki, Türkiye'deki örgün eğitim sistemi, onlarca yıldır öğrencileri belirli mesleklere hazırlanmak için eğitmiştir ve bu nedenle, girişimcilerden ziyade kurumsal çalışanlar olma isteği olan vatandaşların sayısı daha fazladır. Bununla birlikte, son yıllarda hızla gelişen e-ticaretin varlığı, böyle düşünen insanları bile ufak çaplarda da olsa girişim yapmalarına sevk etmiştir. Son yıllarda yaşanan Covid-19 salgın sürecinde de e-ticaretin önemi bir kere daha ön plana çıkmıştır ve bu durumla doğru orantılı olarak girişimci sayısında önemli bir artış olduğu düşünülmektedir (Müftüoğlu, 2004).

Artık girişimcilik daha yaygın bir tartışma konusu haline geldiğinden, üniversitelerde işletmecilik ile ilgili bölümlerde ders olarak anlatılması kaçınılmaz olmuştur. Bu bölümlerde eğitim almayan kişiler içinse, girişimcilik eğitimi veren kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar olduğundan bahsetmek mümkündür. Sonuç olarak, günümüz dünyasında mevcut imkanlar dahilinde yaşayan bir bireyin girişimci olmaması için oldukça az gerekçe ortaya çıkacaktır.

### **Kültürel Değer**

Girişimciler üzerinde daha az doğrudan bir etkiye sahip gibi görünse de kültürel görüşler ve girişimciliğin değeri gençler arasında girişimcilik kavramına bakışın ne şekilde

gerçekleşeceğine dair önemli ipuçları vermektedir. Şayet bir ülkenin girişimciliğe karşı toplumsal bakış açısı geleneksel şekillerde meydana geliyorsa, o ülkede daha az sayıda girişimcilik çabasının görüleceği tartışmasız bir gerçektir (İraz, 2005).

### **Psikolojik Faktörler**

Belki de bir kişinin girişimci veya en azından başarılı biri olma olasılığını etkileyen en doğrudan faktörler aslında psikolojiktir. Bu psikolojik durumlar, bazı insanlarda içgüdüsel veya doğuştan gelen özellikler olarak karşımıza çıkabilir. Bir kişinin yetiştirilme biçimi, yaratıcılığı, risk toleransı, dürtü ve liderlik gibi psikolojik faktörlerini etkileyebilirken, bunlar aynı zamanda, dış faktörlere bakılmaksızın, bir kişinin kim olduğu konusunda derinlemesine kökleşmiş kişilik özellikleri olabilir. Ebeveynler, yararlı olabilecek bu özellikleri aşlamaya çalışabilirler, ancak günün sonunda insanlar bağımsız insanlardır ve hangi beceri ve özellikleri gerçekten ustalaşıp kucakladıklarını kontrol etmek imkansızdır (Cansız, 2013).

## **OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GİRİŞİMCİLİK VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK**

### **EĞİTİMİ**

#### **Sosyal Girişimcilik**

Sosyal girişimcilik kavramı, sosyal sorunları çözmek ve aynı zamanda sürdürülebilir sosyal kalkınmayı sağlamak için gerekli bir ticari faaliyet olarak son yıllarda oldukça ilgi görmektedir. Sosyal girişimcilik yardımıyla çeşitli toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretmeye, toplumsal değişim ve gelişimi kalıcı hale getirmeye çalışılmaktadır.

Toplum yararına uygulanan sosyal girişimcilik sürekli gelişen bir kavramdır. Sosyal girişimcilik evrilirken aynı zamanda konuşulan bir kavramdır. Sosyal girişimcilik hakkındaki bilginin artması, tanımıyla ilgili tartışmaların artmasıyla doğru orantılı olarak gelişmektedir.

Sosyal girişimcilik kavramı popüler hale geldikçe, farklı insanlar için farklı şeyler ifade eden bir bağlam haline geliyor. Bu durum kavramın tanımında kafa karıştırıcı bir durum yaratmaktadır (Dees, 1998: 1). Sosyal girişimcilik farklı sektörlerle (özel sektör, kamu sektörü, üçüncü sektör) ilişkilidir ve her sektör sosyal girişimciliğin farklı özelliklerine odaklanarak sosyal girişimcilik tanımlarını fazlalaştırmaktadır. Bu iki ana sebeplerden ötürü sosyal girişimcilik kavram olarak başlangıcından bu yana farklı açılardan değerlendirilmiş ve birçok açıdan bakılmış, bu da sosyal girişimciliğin birçok tanımının yapılmasına neden olmuştur.

Sosyal girişimcilik üzerine mevcut akademik literatürün gözden geçirilmesi, kavramın ilk yıllarında, sosyal girişimcilik kavramının kesin tanımlarından daha fazla sosyal girişimcilik tanımının olduğunu ortaya koymaktadır. Birçok araştırmacı, bir sosyal girişimcinin sahip olması gereken özellikleri tanımlayarak sosyal girişimcilik hakkındaki fikirlerini dile

getirmiştir. Başka bir deyişle, sosyal girişimciler sosyal girişimciliğin başlangıcı olarak kabul edilmiş ve sosyal girişimciliğin kalitesi onların kişilik özelliklerine göre değerlendirilmiştir.

### **Sosyal Girişimcinin Tanımı**

Sosyal girişimcilik kavramının birçok farklı tanımı bulunmakta ve araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. Bu kavramın çok farklı tanımlamalara sahip olmasının en önemli sebebi; Araştırmacılar, sosyal girişimcilere özelliklerine, sektörlerine, iş hedeflerine ve iş sonuçlarına göre farklı şekilde değer verildiğini göstermiştir. Sosyal girişimciliğin çeşitli tanımları incelendiğinde, sosyal girişimcinin ortak bir tanımı bulunmamakla birlikte, tanımlar arasında ortak noktalar bulunmaktadır.

Sosyal girişimcilik kavramının ilk tanımlarından birini yapan Theobald (1987), sosyal girişimcileri değişimin ajanları olarak tanımlamış ve sosyal girişimcilerin bireylere, gruplara ve kurumlara yeni fikirler getiren ve risk almaya istekli bireyler olduğunu belirtmiştir. Theobald, sosyal girişimciliği tanımlama alanındaki öncülerden biri olmasına rağmen, sosyal girişimciliğe daha geniş bir açıdan bakmakta ve önümüzdeki senelerde literatürde sosyal girişimcilerin özelliklerinden biri olacak olan risk alma ve yenilikçiliğe odaklanmaktadır.

Waddock ve Post'a (1991) göre sosyal girişimciler, özel sektöre ait olan ve kamu sektörü gündemlerinde önemli bir rol oynayan belirli sosyal sorunları tanıyan kişilerdir. Waddock ve Post (1991), mevcut sorunların karmaşıklığıyla başa çıkmanın, güvenilirliğin ve ortak bir hedefe bağlılığın sosyal girişimcilerin sahip olması gereken temel özellikler olduğunu savunmuştur.

Sosyal girişimciliği toplum odaklı doğaya odaklanan Leadbeater ve Goss'a (1998) göre sosyal girişimciler, sosyal ihtiyaçları karşılamak için yeterince kullanılmayan kaynakları kullanan ve muhtaç topluluklarda veya yenilikçi gönüllü kuruluşlarda faaliyet göstermeye devam eden kişilerdir. Liebeater ve Goss'un sosyal girişimcilik tanımını diğer tanımlardan ayıran şey, sosyal girişimciliğin gönüllü kuruluşlarla ilişkilendirilmesidir.

Dees (1998) sosyal girişimcileri, sürdürülebilir sosyal değer yaratma hedefiyle çalışan ve bu amaca ulaşmak için fırsatları kullanan, son derece sorumlu değişim ajanları olarak tanımlamıştır. Dees'in tanımı, birçok sosyal girişimcilik tanımı gibi, sosyal girişimcilik faaliyetlerinin sosyal odağına ve sosyal değişimin uygulanmasına odaklanmaktadır.

Glancey ve McQuaid'in (2000) sosyal girişimcilik tanımı ise, diğer tanımlarda bulunan yenilikçilik ve yeterince kullanılmayan kaynaklardan yararlanma özelliklerini içermektedir.

Frumkin (2002), sosyal girişimcileri maddi çıkarı olmayan kuruluşlar yaratan, bu kuruluşlar için yeni programlar geliştiren, gelir akışı sağlayan ve böylece girişimcilik fırsatlarını takip eden kişiler olarak tanımlamıştır.

Bornstein ise sosyal girişimcilik tanımında “dönüştürücü güç” kavramına vurgu yapmaktadır. Bornstein'a (2004) göre sosyal girişimciler, amaçları doğrultusunda sürekli çalışan ve var olan problemler için yaratıcı fikirler bulan kişiler, başka bir deyişle dönüştürücü güçlerdir

Vasakaria (2008) sosyal girişimcilik tanımında sosyal girişimcilerin alternatif hedeflerine odaklanmıştır. Ona göre sosyal girişimci, emeğinin toplumda sosyal değişime yol açacağını topluma anlatmayı amaçlayan kişidir. Başka bir deyişle, sosyal girişimci, çabalarıyla başarılı olacağına toplumda güven yaratmayı amaçlayan bir bireydir.

Sosyal girişimcilerin her alanda faaliyet gösterebileceğine inanan Light (2009), sosyal girişimcileri önemli sosyal sorunları ele alan, sürdürülebilir ve daha büyük hedeflere ulaşmayı hedefleyen bireyler, gruplar, organizasyonlar veya organizasyon kombinasyonları olarak tanımlamaktadır. inovasyonunuzla ölçeği değiştirin. Light'ın (2009) en çok vurguladığı şey sosyal sorundur.

Sivathanu ve Bhise (2013) sosyal girişimciliği tanımlarken sosyal gelişme ve değişimin sosyal girişimcilerce sağlanabileceğini savunmuşlardır. Sivathanu ve Bhise'ye (2013) göre sosyal girişimci, sosyal sorunlara uygulanabilir çözümler yaratmak için yeniliği, becerileri ve fırsatları birleştiren kişidir. Sosyal değer yaratmaya çalışan sosyal girişimciler, yeni süreçler, yeni hizmetler, yeni ürünler tanımlayarak veya kanıtlanmış uygulamaları inovasyonla birleştirerek karmaşık sosyal sorunları çözer.

Yapılan tüm tanımların gözden geçirilmesi, her tanımın sosyal girişimci hakkında farklı bir şeyi vurguladığını göstermektedir. Bazı tanımlar sosyal girişimcinin mevcut kaynakları kullanması gerektiğini öne sürerken, diğer tanımlar sosyal girişimcinin mevcut kaynaklarla yetinmemesi gerektiğini öne sürmektedir. Tanımlar arasındaki farklılıkları gösteren bu örneklerin yanı sıra tüm tanımlarda ortak noktaları vurgulamaktadır. Sosyal girişimci tanımının ortak noktasında sosyal girişimcinin farklı, cesaretli, toplumsal sorunları analiz edebilen, sorunları çözmek için çeşitli çözümler geliştirebilen ve toplumda sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen bir birey olması gerektiği vurgulanmaktadır. . . , risk almayı sever.

Sosyal girişimcilik kavramının genel anlamı ve bulunması gereken özellikler, yukarıdaki sosyal girişimci tanımlarına bakıldığında bulunabilir ancak sosyal girişimcilik nedir sorusuna cevap veren tanımların çalışılması önemlidir

Sosyal girişimcilik tanımının kişiden kişiye farklılık gösterdiğine değinen Dees (1998: 1), literatürde sosyal girişimciliği tanımlama girişimlerine farklı bir bakış açısıyla bakmış ve sosyal girişimcilik kelimesi yeni olmasına rağmen sosyal girişimcilik uzun yıllardır varlığını sürdürmektedir. Dees'e (1998: 1) göre, sosyal girişimcilik ve sosyal girişimciler her ne kadar tanımlanmasa veya isimlendirilmese de toplumda her zaman var olmuştur. Sosyal girişimcilik yeni ve gelişen bir kavramdır ve birçok şekilde tanımlanmaktadır. Sonuç olarak sosyal girişimciliğin birçok tanımı ortaya çıkmış, ortak bir tanımda buluşmak güçleşmiştir.

Bazı araştırmacılar sosyal girişimciliğin maddi çıkar beklemeyen kuruluşlar aracılığıyla uygulanabileceğini, bazıları ise kar amacı gütmeyen özel kuruluşların bile sosyal girişimcilik yapabileceğini savunurken, diğerleri sosyal girişimciliğin tüm özel, kamu ve üçüncü taraf biçimlerinde uygulanabileceğini savunmaktadır. Bu görüş farklılıkları araştırmacılar tarafından yapılan sosyal girişimcilik tanımlarına da yansımaktadır.

Sosyal girişimciliğin tüm tanımlarını tek bir isim altında toplamak zor olacağından, sosyal girişimciliğin tanımını net bir şekilde gösterebilmek için bu kavramla ilgili belli başlı tanımları ele almakta fayda var.

Leadbeater (1997), sosyal girişimciliğin, kârdan ziyade sosyal hedeflere ulaşmak için toplumdaki dezavantajlı grupların yararına girişimci davranışların kullanılması olduğunu savundu. Leadbeater'a (1997) göre, karşılanmayan ihtiyaçları bulmak ve bu ihtiyaçları karşılamak için yeterince kullanılmayan kaynaklardan yararlanmak, sosyal girişimciliği uygulamak ve bu faaliyetlerde yenilikçi olmak önemlidir.

Sosyal girişimciliğin temel amacını tanımlayan Fowler'a (2000) göre sosyal girişimcilik, sosyal fayda yaratabilen ve sürdürebilen sosyo-ekonomik yapıların, ilişkilerin, kurum ve kuruluşların oluşturulmasıdır. Bu tanımın önemli bir özelliği, sosyal girişimciliğin sürdürülebilirlik yönlerine yaptığı vurgudur.

Yeni fırsatları görme ve değerlendirmenin sosyal girişimcilik yönüne odaklanan bir diğer tanım olan sosyal girişimcilik, yeni sosyal organizasyonlar oluşturmak ve mevcut sosyal organizasyonlarda inovasyonun sürekliliğini sağlamak için fırsatların araştırılması ve tanınmasıdır (Mort et al., 2003). Bu tanımı yapan araştırmacılar, sosyal girişimciliğin çok yönlü bir yapı olduğuna ve birçok unsurun bir araya gelmesiyle gerçekleştirilebileceğine inanmışlardır.

Mair ve Marty'ye (2006) göre sosyal girişimcilik, sosyal değişimi hızlandırmak veya sosyal ihtiyaçları karşılamak için farklı kaynakları birleştirerek veya birleştirilmiş kaynakları yenilikçi yollarla kullanarak fırsatları değerlendirme sürecidir.

Açık ve özlü bir tanım sağlamaya çalışan Birch ve Whittam (2006), sosyal girişimciliği, bireysel seviyeye odaklanma ve sosyal girişimciliğin girişimcilik hırslarını ve vizyonlarını bütünleştirme yeteneği olarak tanımladı. amaçlarına göre farklı çıkarlar.

Sosyal girişimciliği ticari girişimciliğin karşıtı olarak gören Certo ve Miller'a (2008) göre sosyal girişimcilik, sosyal fayda yaratmak için olanakların tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılmasıdır. Bu araştırmacıların sosyal girişimcilik ve ticari girişimciliği karşıt olarak görmelerinin nedeni, aynı sürecin her iki girişimci yaklaşım için farklı sonuçlara yol açmasıdır; Ticari girişimcilik kar sağlarken, sosyal girişimcilik sosyal faydalar üretir.

Bornstein ve Davis'e (2010) göre sosyal girişimcilik, sosyal sorunlara (yoksulluk, hastalık, cehalet, çevresel tahribat, insan hakları ihlalleri, yolsuzluk vb.) çözümler bulan ve bu sayede birçok insan için hayatı daha konforlu hale getiren kişidir. Bu tanıma göre sosyal girişimcilik, bireyin kendini keşfetmesidir.

Sosyal girişimcilik kavramı ile ilgili bir diğer tanım ise sosyal girişimciliği, sosyal amaç ve hedefleri olan sosyal girişimcilerin önderliğinde sosyal değer yaratmayı amaçlayan bir iş süreci olarak tanımlamaktadır (Lundstrom et al., 2013).

Şimdiye kadar yapılan sosyal girişimcilik tanımları özetlendiğinde, sosyal girişimciliğin farklı boyutlarının farklı alanlarla ilişkili olarak incelendiği ve her incelemenin farklı tanımlarla sonuçlandığı görülmektedir. Sosyal girişimcilik konusunda fikir birliğine varılamamıştır.

Mevcut tanım çok yönlü ve karmaşık olsa da sosyal girişimcilik, çeşitli alanlardan kuruluşların dikkatini çekmekte ve bilgi birikimini her geçen gün artırmaktadır.

### **Sosyal Girişimcilik Eğitimi**

Eğitim; Kişide bulunan temel özelliklerini ilerletmek ve onları yeni becerilerle donatmak için kullanılan yaşam boyu süren bir süreçtir. Bireyin eğitimini ve başarısını etkileyen birçok faktör vardır. Sosyal girişimcilik eğitimi yoluyla bireysel başarıyı etkileyen faktörlere incelendiğinde, sosyal çevre faktörünün ilk sırada geldiği görülmektedir. Bu nedenle bireyin yaşamının ilk yıllarında başarısını ve gelişimini etkileyen sosyal çevre hakkında bilgi sahibi olması, bu çevreye daha hızlı uyum sağlamaları ve kendilerini bu ortamda gerçekleştirmeleri için aşağıdaki önemdedir. Şu anda bireysel gelişimi destekleyecek ve eğitimi daha etkin kılacak eğitim yöntemi sosyal girişimcilik eğitimidir.

### **Sosyal Girişimcilik Eğitiminin Tanımı**

Her birey, yaşamı boyunca edindiği deneyimler yoluyla girişimciliği öğrenerek ve gerekli nitelikleri ilerleterek girişimcilik yeteneklerini geliştirir (Dees et al., 2001: 5-6). Bu

nedenle, sosyal girişimci olmayı hedefleyenlerin sosyal girişimci olmak için önemli bir basamaktır.

Çünkü sosyal girişimcilik eğitimi, bireylerin girişimcilik yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için çeşitli aktiviteler sunan bir eğitim yöntemidir. Sosyal girişimcilik eğitimi, bireylere sosyal konularda farkındalık, meydan okuma, sebat, sorumluluk, risk alma, yaratıcılık, fırsat duygusu, başkalarıyla işbirliği yapma, araştırma ve kendini geliştirme gibi nitelikleri kazandırmaktır (Denizalp, 2007: 9). Amacı olan bir eğitim yöntemidir. Bu eğitim yaklaşımının en temel özelliği, öğrencileri toplumsal sorunların farkına varmaya, kendi ilgi alanlarına göre çözümler geliştirmeye teşvik etmek ve girişimcilik becerilerini desteklemektir.

Sosyal girişimcilik eğitimi üzerine yapılan araştırmalar dikkate alındığında, sosyal girişimcilik eğitiminin okul müfredatlarına dahil edilmesi nispeten yeni ve gelişen bir durumdur (Pache ve Chowdhury, 2012). Bu duruma göre, dünya çapında birçok eğitim kurumunda kaliteli sosyal girişimcilik eğitimi vermek için müfredatlar araştırılmaktadır (Brock ve Kim, 2011).

Sosyal girişimcilik eğitimi konusunda kapsamlı bir araştırma yapan Brock ve Kim (2011), araştırmalarında sosyal girişimcilik eğitiminin son yıllarda birçok üniversite, mühendislik fakültesi, işletme fakültesi ve lisede uygulandığını belirtmişlerdir.

Sosyal girişimcilik eğitime duyulan ihtiyaç daha yeni fark edilmeye başlandı, ancak sosyal girişimcilik eğitimi uzun zamandır güçlü sosyal yapılar inşa etmek için gereklidir. İçinde yaşadığımız rekabetçi toplumda, kendinden çok başkalarını düşünen bir gelecek nesil yaratmak için insanlara empati ile düşünme yeteneği kazandıran sosyal girişimcilik eğitimi gereklidir. Güçlü bir sosyal yapıya sahip olmak için insanların birbirlerinin hak ve sorumluluklarını dikkate almaları önemlidir.

Son yıllarda sosyal girişimcilerin elde ettiği başarıların, sosyal girişimcilerin eğitimi konusunda farkındalığın artmasında ve bu alanda eğitim programlarının geliştirilmesinde etkili bir faktör olduğu söylenebilir. Sosyal girişimcilerin toplumdaki girişimcilik faaliyetleri incelendiğinde, bu faaliyetlerin topluma fayda sağladığı ve sosyal dokuyu güçlendirdiği görülmektedir.

### **Sosyal Girişimcilik Eğitiminin Amacı**

Sosyal girişimcilik faaliyetlerinin faydaları, bilgi birikimini her geçen gün artırmakta ve eğitim kurumlarının girişimcileri hazırlamaya yönelik anlayış oluşturmaktadır. Bu doğrultuda sosyal girişimcilik kursları açılmıştır.

Sosyal girişimcilik eğitiminin önemli ismi Greg Dees'e göre sosyal girişimcilik eğitiminin gayesi, sosyal değişimin nasıl yaratılacağı ve yararlı sonuçların nasıl

oluşturulacağıdır (Worsham, 2012). Sosyal girişimciliğin bu amacına ek olarak farklı amaçlar için de verilebilecek farklı görüşler bulunmaktadır.

Pache ve Chowdhury (2012) sosyal girişimcileri teşvik etmek için sosyal girişimcilik eğitiminin verilebileceğini öne süren bir sosyal girişimcilik eğitimi modeli geliştirmiştir. Bu model, sosyal girişimcileri teşvik etmek için sosyal girişimcilik eğitiminin üç ana avantajından bahseder.

- Bu faydalardan ilki, sosyal girişimcilik eğitiminin sosyal girişimcileri her sektördeki iş fırsatlarını görme ve değerlendirme konusunda güçlendirmesidir.

- İkincisi, sosyal girişimcilik eğitimi, bir kişinin kaynakları toplamasını ve bunları daha etkin kullanmasını sağlar.

- Üçüncüsü, sosyal girişimcilerin faaliyetlerinin sosyal girişimciler ağı ile birlikte tutulması, istikrarın artırılması ve sosyal girişimcilerin faaliyetlerinin kalıcı hale getirilmesi.

Pache ve Chowdhury'nin (2012) sosyal girişimcilik eğitim modelini savunması, öğrencilerin yaşamlarında kaliteli sosyal girişimcilik eğitiminden kaynaklanabilecek olumlu ve dramatik değişimdir. öğrencilere okul dışında insanların hayatlarını etkileyecek sosyal faaliyetlerde bulunma fırsatı verilecektir.

Girişimcilere sosyal bir vizyon geliştirmeleri için sosyal girişimcilik eğitimi verilebileceğine ve aynı zamanda sosyal girişimcileri de teşvik edebileceğine inanan Dees'e göre, bir girişimcinin bile sosyal becerilerle donatılması gerekiyor. Ona göre bir girişimcinin paydaşlarıyla çalışabilmesi için onlarla empati kurması ve alçakgönüllü olması; Bu da sosyal girişimcilik eğitimi ile gerçekleşecektir (Worsham, 2012).

Sosyal girişimciliğin nasıl olması gerektiği ve kişiye getirebileceği faydalar konusunda pek çok araştırma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda işletme fakültesinin üniversite öğrencileri çalışmaya katılmış ve sonuçlar onlar aracılığıyla değerlendirilmiştir. Diğer bir deyişle, üniversite öğrencileri ve işletme fakülteleri sosyal girişimcilik eğitiminin hedef kitlesi olarak kabul edilmiştir. Ancak, sosyal girişimciliğin sonuçları toplumun tüm kesimleri tarafından beğenildiği gibi, sosyal girişimcilik eğitimi de her bireye hitap etmeli ve herkes tarafından erişilebilir olmalıdır. Bornstein (2004) ilkokul ve anasınıfı çocuklarına sosyal girişimcilik eğitimi verilmesini özlediğini ve bu durumun gerekliliğini dile getirmiştir. Çünkü ona göre girişimcilik sadece pazarlar, verimlilik ve sürdürülebilirlik ile ilgili değildir. Girişimcilik, farklılıklar arasında köprü kurarak tüm insanları bir araya getirmek ve başkalarının acılarına ve imkansızlıklarına tahammül edememekle ilgilidir. Bu açıklamadan Bornstein (2004); Sosyal girişimcilik sadece işletme fakültelerinde okuyanlarla sınırlı değildir ve bu okullarda okutulan ekonomik terminoloji ile ilişkilendirilemez, toplumsal değişim yaratmak isteyen



herkese uygulanabilir. Bu bağlamda bireylere toplumsal değerleri, yaratıcı düşünmeyi, ahlaki kavramları, başkalarını önemsemeyi ve daha birçok sosyal davranışı öğreten sosyal girişimcilik eğitiminin okul öncesi eğitim kurumlarında oldukça önemli olduğu söylenebilir.

### **Okul Öncesi Sosyal Girişimcilik Eğitimi**

Bu kadar kısa sürede kimse bunu başaramadı. Çünkü hayat gelişimsel süreçlerle doludur. Okul ve okul eğitimi, bir bireyin hayatını ve gelişimini etkileyen ana faktörlerdir çünkü okul, öğretmenleri, sınıf arkadaşlarını ve okul arkadaşlarını, dersleri ve kişinin hayata bakış açısını değiştirebilecek eğitim etkinliklerini içerir. Okul öncesi kurumu, kişinin önemli yaş grubunda en önemli değer, ilke, bilgi, beceri ve davranışlarının kazanıldığı yerdir (Torokoff, 2006).

Sosyal girişimcilik eğitimi ile çocukların becerileri geliştirilebilir ve toplumsal sorunlara yaratıcı çözümler getirecek düzeye getirilebilir. Bunun için çocukları daha gelişim aşamasında olan sosyal girişimcilik eğitimi ile tanıştırmak gerekmektedir.

### **Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Amaçları**

0-6 yaş, insan yaşamında çok önemli süreçlerdir. Bu süreçte çocuklar için gerekli ortamın yaratılması ve gelişim açısından teşvik edilmesiyle her alanda yeterli düzeye ulaşmak ancak planlı kaliteli eğitim almakla mümkündür. Okul öncesi eğitim, bireyi yaşamının ilk yıllarında gelişime açan ve kişiliğinin temellerini atan planlı kaliteli bir eğitimidir.

Okul öncesi eğitimin birçok kapsamlı tanımı vardır. Okul öncesi eğitim, en genel haliyle, çocuğun doğduğu günden 0-6 yaşına kadar olan temel eğitime başladığı dönemi kapsar ve sonraki yaşamda çok önemli bir yere sahiptir. Çocuk; Fiziksel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı ve bireyin buna göre geliştiği “çocukluk” olarak adlandırılan gelişimsel ve eğitsel bir süreç olarak tanımlanabilir (Dalbudak, 2006).

Okul öncesi eğitimin tanımı incelendiğinde okul öncesi eğitimin çocuklara aile içinde verilebileceği varsayılabilir. Ancak, bir çocuğun gelişimi için ilk eğitim ortamı aile olsa da, ailenin çocuğun gelişim ihtiyaçlarını karşılamada eksik kaldığı durumlar vardır. Bu dönemde çocukların akranları ile birlikte kendi çevrelerini oluşturabilecekleri, gelişimlerini en olması gereken şekilde yaşayabilecekleri bir çevre oluşturan okul öncesi eğitim kurumları önem kazanmaktadır (Dalbudak, 2006).

Okul öncesi eğitimin çocuklara aktarmayı amaçladığı amaç ve sorumlulukları vardır. Bu hedefler, en genel anlamda, çok yönlü bir çocuğun yetiştirilmesini tanımlar. Milli Eğitim Bakanlığı, ülkemizde halen gelişmekte olan ve henüz tam anlamıyla yaygınlaşmamış olan okul öncesi eğitimin temel amaçlarını şu şekilde sıralamıştır (MEB, 2004):

- Çocukların; Atatürk, vatanını, ülkesini, bayrağını, ailesini ve insanını seven, yükümlülüklerin bilincinde, kültürel çeşitliliğe saygılı ve hoşgörülü. hazırlamak için çaba gösterin.

- Çocuğun bedenini, zihnini ve duygularını geliştirin ve iyi alışkanlıklar edinmesini sağlayın.

- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmasını sağlayın

- Çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, işbirliği, birlik ve paylaşım gibi davranışlarını geliştirmek.

- Çocuklara yaratıcı, yaratıcı, eleştirel düşünme, iletişim kurma ve duygularını ifade etme becerisini öğretin.

- Çocukları ilköğretime hazırlamak

Listelenen hedeflere genel bir bakış, hedeflerin ortak yönünün çevreye ve insana duyarlı, çalışkan, iletişime açık, analitik düşünme becerilerine sahip başarılı bir birey yetiştirmek olduğunu göstermektedir. Bu nitelikler göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitimin hedeflerinin takip edilmesi ve çocuk gelişimi için doğru kadroların yetiştirilmesi önemlidir.

Okul öncesi eğitimin önemi konusunda pek çok araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmalardan biri, insan zihninin, kişiliğinin ve arzularının büyümeyi oluşturan okul öncesi yıllardaki kadar hızlı gelişmediğini göstermektedir. Bloom ve meslektaşları tarafından yapılan bir araştırmaya göre, on yedi yaşında ölçülen zekanın %50'si gebe kalmadan dört yaşına kadar, %30'u dört ila sekiz yaşları arasında ve sadece %20'si sekiz yaşına kadar gerçekleşir (Chiftchi, 2011).

Bilimsel araştırmalar, çocukların doğumdan itibaren hızlı öğrendiklerini göstermektedir. Özellikle okul öncesi dönem çocukları çevrelerine karşı çok duyarlıdırlar ve aktif, meraklı ve araştırmacıdırlar. Hayalleri çok güçlüdür ve günlük hayatlarının olaylarını oluşturan sebep ve sonuçlar arasında ilişki kurmaya çalışırlar ve bunu başarmak için devamlı sorular sorarlar (Küçükturan, 2003).

Başarılı anaokullarında eğitim gören çocukların öğrenme sürecinin daha donanımlı olacağı, çocukların anaokullarına ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Buna göre okul öncesi eğitim kurumlarının da çocukların başarısını artıracak değişikliklere, reformlara ve yaratıcı eğitim programlarına ihtiyacı vardır. Bu bağlamda toplumu değiştirmek ve geliştirmek için bir mekanizma olarak değerlendirilen sosyal girişimcilik eğitiminin okul öncesi eğitim kurumlarında yer alabileceği söylenebilir.

## Okul Öncesinde Sosyal Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik becerilerinin öğretilmesinin zor olduğu yaygın olarak kabul edilen bir gerçektir. Ancak bireysel girişimcilik davranışının teşvikler yoluyla geliştirilebileceğine inanılmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2004). Başka bir deyişle, insan doğasında bulunan girişimcilik becerileri öğretilmemeli, teşvik edilmelidir.

Sosyal ve ekonomik alanlarda girişimcilik eğitimlerine katılmak ve gelecekte önemli becerilere sahip kişilerin yetiştirilmesi uygun görülmektedir. Eleştirel düşünme, takım çalışması, yaratıcılık, iletişim ve yenilik, bir kişinin sahip olması gereken temel becerilerden bazılarıdır. Bunu başarmak için okulların yeni eğitim yöntemlerini benimsemesi gerekmektedir (Marques ve Albuquerque, 2012: 59).

Birçok çalışma girişimcilik becerilerinin didaktik öğretim yöntemlerinin bu becerileri kazanmanın uygun bir yöntem olmadığını göstermektedir (Marques ve Albuquerque, 2012: 60). Çocukların toplumda girişimcilik becerilerini kazanmaları için deneysel öğrenme fırsatlarının sağlanmasının önemli olduğu sonucuna varılabilir.

Yapılan araştırmalardan yola çıkarak, çocukların bireysel katılımının sağlandığı çocuk merkezli anaokullarının sosyal girişimciliğin gelişimi için uygun ortamlar olduğu sonucuna varılmıştır. çocuklara eğitim verilebilir. Okul öncesi dönemde sosyal girişimcilik eğitimi bu eğitimin kapsamını ve gücünü artırabilir. Okul öncesi dönemde ya da kendini geliştirmenin başladığı yaşta sosyal girişimcilik eğitimi vermek, onun yenilikçi fikirlerle yetişmesini sağlar. Taze ve sürdürülebilir bir bakış açısına sahip bireyler, operasyonlara istikrar getirir. Sosyal bir fayda haline gelir. Bu nedenle çocukların gelişimini pek çok yönden destekleyebilecek sosyal girişimcilik eğitiminin etkili bir okul öncesi eğitim ortamıyla birleştirilmesi, sosyal açıdan duyarlı ve olgun bireyler yetiştirme olasılığının artırılması açısından elzemdir. Okul öncesi dönem çocukları ile girişimcilik kavramı ortak bir kavram değil ama bu neslin çocuklarına girişimcilik eğitimi vermek doğrudur.

Bu dönemde okul öncesi çocukların eğitimi ve girişimcilik eğitiminin önemi ile ilgili fazlaca çalışma yapılmıştır. Kent (1990) tarafından bu alanda yapılan bir araştırma, anaokulu öğrencilerinin önemli bir yüzdesinin girişimci özelliklere sahipken, sadece birkaç lise öğrencisinin girişimci özelliklere sahip olduğunu bulmuştur. Yani okul öncesi çağda var olan girişimcilik becerileri desteklenmezse daha sonraki yıllarda gerileyecektir. Bu çalışmanın sonuçları, okul öncesi dönemdeki çocuklara verilen girişimcilik eğitiminin önümüzdeki yıllarda bireylerin girişimcilik özelliklerini geliştireceği fikrini desteklemektedir. Bu durumda

okul öncesi çocuklara sosyal girişimcilik eğitiminin okul öncesi ilkelerle örtüşen hedefler de dahil olmak üzere verilmesi çocukların geleceği için önemli bir gelişme sayılabilir.

Okul öncesi eğitimde sosyal girişimcilik eğitimi, eğitimin kalitesinin artırılması ve nitelikli personel yetiştirilmesi için gerekli bir kavramdır. Okul öncesi kurumlarda sosyal girişimcilik eğitimi vererek çocukların sosyal farkındalıklarını artırmak, çevrelerindeki sorunlara duyarlı hale getirmek, doğru şeyleri bulmaları ve yaratıcı çözümler üretmelerine yardımcı olmak mümkündür. Mevcut sorunlar hakkında düşünmeyi ve bunları yaratan çözümlerin uygulanmasını destekler.

Okul öncesi sosyal girişimcilik eğitimi üzerine yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi, bu eğitim yaklaşımının sürekli olarak geliştiğini göstermektedir. Okul öncesi dönemde sosyal girişimcilik eğitimi kavramı ortaya çıkmaya başlasa da sosyal girişimcilik eğitimi geliştirmeye yönelik alınan tedbirlerin şu anda yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

### **Okul Öncesi Sosyal Girişimcilik Eğitiminin Faydaları**

Sosyal girişimcilik eğitiminin bireysel faydalarını, okul öncesi çocukların kişiliklerini, çevrelerini ve faaliyetlerine karşı tutumlarını gözlemleyerek belirlemek mümkündür. Ancak sosyal girişimcilik eğitimi henüz gelişme aşamasındadır ve tüm okullarda etkin bir şekilde uygulanmamaktadır, dolayısıyla bireysel faydalarını net olarak söylemek güçtür.

Sosyal girişimciliğin eğitsel faydaları, okul öncesi çocukların karakterinin gelişimine katkıda bulunabilir. Sosyal girişimcilik eğitimi, bu durumu bireye kattığı becerilerle birlikte değerlendirebilir. Sherman (2011) bu eğitsel faydaları aşağıdaki gibi sıralamaktadır.

- Kişi sorunlardan şikayet etmek yerine problem çözme becerisini gösterebilir.
- Kişiler azimleri ve çalışkanlıkları sonucunda amaçlarına ulaşabilir ve görevlerini başarıyla gerçekleştirebilirler.
- Engeller ve zorluklar karşısında sebat etmeyi öğrenen kişi, yaşadığı olumsuzlukları faydalı geri bildirimler olarak görebilir.
- Bireyler yeni fırsatları görebilir ve alışılmadık dışında düşünerek hareket edebilir.
- Kişiler kendilerini başkalarının yerine koyabilirler. Bu, diğer insanların ihtiyaçlarını anlamının en önemli yoludur.
- Bireyler, başkalarıyla iletişim kurma ve güçlü ilişkiler kurma konusunda başarılı olabilir.

## Okul Öncesi Sosyal Girişimcilik Eğitiminde Gönüllü Kuruluşlar

Okul öncesi eğitimin temel amacı yaşamayı öğrenmek olduğundan, çocuklara yönelik sözlü sosyal girişimcilik eğitimi onlar için kalıcı bir eğitim değildir. Bu nedenle okul öncesi sosyal girişimcilik eğitimi için gerekli etkinlikler; çocukların sorunları gözlemlmelerine, çözüm bulmalarına destek olmalarını ve deneme yanılma yoluyla çözümleri test etmelerine olanak tanır. Gönüllü kuruluşların (çevre, sağlık, kültür, sosyal hizmet, spor, eğitim) bir ortam oluşturması ve etkinliklerini düzenlemenin çocukların sosyal girişimcilik vizyonuna sahip olmalarına yardımcı olacağı söylenebilir (Worsham, 2012).

Toplumda bulunan sorunlar konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan gönüllü kuruluşlar, bilinçli bir toplumun temellerinin atılmasına ve birçok sorunun önüne geçilmesine yardımcı olma potansiyeline sahiptir. Okul öncesi kurumlarda sosyal girişimcilik eğitiminin amacı, çocukları çevreye ve çevre sorunlarına duyarlı hale getirmek ve erken yaşlardan itibaren çözüm üretmektir. Gönüllü kuruluşların amacının sosyal problemlerden temizlenmiş, bir sosyal yapı oluşturmak olduğu düşünüldüğünde, sosyal girişimcilik eğitimi ile gönüllü kuruluşların aynı amacı taşıdığı söylenebilir. Çünkü sosyal refah vizyonu ile büyüyen çocuklar; sosyal fayda ve sürdürülebilirliğe dayalı bir toplum anlamına gelir (Dees et al., 2001: 5-6).

Ülkemizde çocuklara sosyal girişimcilik eğitimi vermeyi amaçlayan gönüllü kuruluşlar bulunmaktadır. Bu organizasyonların amacı çocukların sosyal girişimcilik becerilerini desteklemek ve genç sosyal girişimcileri kendi alanlarında ve alanlarında uzmanlaştırmaktır. Dünyanın çeşitli ülkelerinde çocuklara sosyal girişimcilik eğitimi veren gönüllü kuruluşlarla ilgili bir araştırma, birçok faaliyet alanında eğitim verdiklerini ve okullarla işbirliği yaptıklarını gösteriyor.

Gönüllü sağlık bilinçlendirme kuruluşları, öğrenciler arasında dengeli beslenme, pazardan sağlıklı ürünler satın alma ve spor yapma konusunda farkındalık yaratmak için okullarla birlikte çalışır. Ayrıca dengesiz beslenme sonucu oluşabilecek hastalıklar (obezite, diyabet vb.) hakkında çocuklara bilgi verilerek sağlıklı olmanın önemi vurgulanmaktadır.

Kültür ve sanat alanında sosyal girişimcilik eğitimi veren gönüllü kuruluşların amacı, estetik anlayışa sahip kişiler yetiştirmek, kültürlerarası etkileşim ve anlayış geliştirmek, çocukların sanat bilgilerini geliştirmektir. Bu organizasyonlar, okullarla ortaklaşa düzenlenen drama etkinlikleri ile çocukların duygusal farkındalık geliştirmelerine, kültürel miraslarını korumalarına ve sanatsal beceriler edinmelerine destek olmaktadır (Denizalp, 2007: 9).

Spor konusunda sosyal girişimcilik eğitimi veren gönüllü kuruluşların amacı, gençleri erken yaşlardan itibaren spor yapmaya yönlendirmek, hareketin ve sporun insan sağlığı için

önemine dikkat çekmek ve bu konuda uzman personel yetiştirmektir. Bu alanda faaliyet gösteren birçok gönüllü kuruluş, spor eğitimi ile donanımlı sporcular hazırladıklarını ifade etmektedir.

Gönüllü kuruluşların çalışmasına bakıldığında, her çocuğa okuma hakkı kazandıracak etkinlikler düzenlemenin en temel hedef olduğu görülmektedir. Ayrıca kursların çocukların becerilerini geliştirmesi, farkındalıklarını artırması, yaratıcılıklarını engellememesi ve her alanda onları harekete geçiren bir etkinlik olması konusunda çalışmalar yapılmaktadır (Dies et al., 2001: 5-6).

Çocukların hak ve özgürlüklerini korumak için sosyal hizmet alanında sosyal girişimcilik eğitimi veren gönüllü kuruluşlar. Çocuklara ek olarak; yaşlılara saygı duymak, engellilerin farkında olmak, doğayı korumak, toplumsal konulara dikkat etmek, haklarını korumak vb. konuda eğitimler veriyorlar.

Okul öncesi dönemde sosyal girişimcilik eğitiminin tüm örneklerinin kapsamlı bir incelemesi, gönüllü kuruluşların bu eğitimin daha etkin bir şekilde verilmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir.

## SONUÇ

Son zamanlarda fazlaca eğitim kurumunda sosyal girişimcilik dersleri başlamış ve öğrencilerden bu derse olan talep sosyal girişimcilik eğitimi konusunda farkındalığın artmasına katkı sağlamaktadır. Bu bilinçle birlikte sosyal girişimcilik eğitimi eğitimin her kademesinde kullanılan bir eğitim yöntemi haline gelmiştir. Bu alandaki araştırmalar henüz geliştirme aşamasındadır ancak sosyal girişimcilik eğitiminin etkinliği ve olumlu sonuçları şimdiden gözlemlenmeye başlamıştır.

Bu alanda eğitim, toplumsal yapının en küçük parçası olan çocukların geleceğin gelişmiş bir toplumunu oluşturması için oldukça faydalıdır. Sosyal girişimcilik vizyonuyla büyüyen öğrencilerin çevrelerine karşı farkındalıkları fazla bireyler olacakları söylenebilir.

Gönüllü örgütlenme, alanında faaliyet gösteren, birçok alanda yetkin, toplumsal gelişmeyi ve toplumsal sorunların çözümünü destekleyen bir örgüttür.

Bu bağlamda, sosyal girişimcilik faaliyetinde bulunan gönüllü kuruluşlarla kendi faaliyetleri aracılığıyla yapılacak işbirlikleri, okullarda daha etkili sosyal girişimcilik eğitime katkı sağlayabilir.

## KAYNAKÇA

- Akpınar, S. (2009). Girişimciliğin Temel Bilgileri. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Apak Sudi (2010), Taşçıyan H.Kamer, Aksoy Muzaffer “Girişimcilik Ve Sermaye Tedarik Yöntemleri” Papatya Yayıncılık Eğitim, 1.Basım, İstanbul 2010
- Aytaç, Recep (1999), Elazığ’da Girişimcilik Ve Girişimci Kültür Elazığ Sanayi Ve Ticaret Odasına Kayıtlı İşadamları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Tez No: 89517, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Danışman: Prof. Dr. Halil Narman, 1999, Elazığ,
- Betil, İ.; (2010), Girişimcilik Gündemi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5 (1): 2125.
- Birch K. and Whittam, G.; (2006), The Role of the Social Economy, Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Sustainable Regional Development, Centre for Public Policy for Regions, *Discussion Paper* No. 12.
- Bornstein, D. and Davis, S.; (2010), *Social Entrepreneurship: What Everyone Needs to Know*, Oxford University Press.
- Bornstein, D.; (2004), How to Change the World: Social Entrepreneurs and the Power of New Ideas, New York: Oxford University Press.
- Brock, D. D. and Kim, M.; (2011), *Social Entrepreneurship Education Resource Handbook*, Ashoka U, The University Division of Ashoka: Innovators for the Public.
- Cansız, M. (2013). Türkiye’nin Yenilikçi Girişimcileri Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Örneği. T.C. Kalkınma Bakanlığı. Ankara.
- Certo, T. S. and MILLER, T.; (2008), Social Entrepreneurship: Key Issues and Concepts, *Business Horizons*, 52 (4): 267 - 271.
- Çiftçi, M.; (2011), Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Öğrenci Sosyal Fayda Artışı (1997-2005), *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2).
- Dalbudak Z.; (2006), *Anaokulu Öğretmenlerinin Drama Etkinliklerini Kullanmaları Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Dees, G., Emerson, J. and Economy, P.; (2001), *Enterprising Nonprofits: A Toolkit for Social Entrepreneurs*, John Wiley & Sons, Inc. New York.
- Dees, G.; (1998), The Meaning of Social Entrepreneurship, Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership, *Ewing Marion Kauffman Foundation Working Paper*.

- Demir, Ö.; (2014), “Sivil Toplum Kuruluşları”, “Sosyal Girişimcilik”, “Kurumsal Sosyal Sorumluluk” ve “Sosyal İşletme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 6, ss. 347-356.
- Denizalp, H.; (2007), *Toplumsal Dönüşüm İçin Sosyal Girişimcilik Rehberi*, Ankara: Odak Ofset Matbaacılık.
- Doğan, N. (2013). Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- European Commission; (2004), *Action Plan: The European Agenda for on Entrepreneurship*, [ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/incubators/docs/action\\_plan\\_on\\_entrepreneurship.pdf](ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/incubators/docs/action_plan_on_entrepreneurship.pdf), Erişim: 03.07.2022
- Fowler, A.; (2000), NGOs as a Moment in History: Beyond Aid Social Entrepreneurship or Civic Innovation, *Third World Quarterly*, 21(4): 637 - 654.
- Frumkin, P.; (2002), *On Being Nonprofit: Conceptual and Policy Primer*, Cambridge: Harvard University Press.
- Glancey, K. and McQuaid, R.; (2000), *Entrepreneurial Economics*, NY: St. Martin’s Press, Inc.
- İraz, R. (2005). Yaratıcılık Ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik Ve Kobi’ler. Konya: Çizgi Kitabevi
- Kent, C. A.; (1990), *Entrepreneurship Education: Current Developments, Future Directions*, United States of America: Greenwood Publishing Group.
- Küçükturan, G.; (2003), *Okul Öncesi Fen Öğretiminde Bir Teknik: Analoji*, Milli Eğitim Yayınları, 157 : 9-15.
- Leadbeater C. and GOSS, S.; (1998), *Civic Entrepreneurship*, Demos, Public Management Foundation.
- Leadbeater, C.; (1997), *The Rise of the Social Entrepreneur*, London: Demos.
- Light, P. C.; (2009), *The Search for Social Entrepreneurship*, Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Lundstrom, A., Zhou, C., Von Friedrichs, Y., and Sundin, E.; (2013), Social Entrepreneurship: Leveraging Economic, Political, and Cultural Dimensions, Vol: 29, *Springer Science and Business Media*.
- Mair, J. and Martı, I.; (2006), Social Entrepreneurship Research: A Source of Explanation, Prediction and Delight, *Journal of World Business*, 41: 36 - 44.
- Marques, L.A and Albuquerque, C.; (2012),. Entrepreneurship Education and the Development of Young People Life Competencies and Skills, *ACRN Journal of Entrepreneurship Perspectives*, 1 (2), pp. 55-68.



- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı); (2004), *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*, Resmi Gazete: 8.6.2004/25486.
- Mort, G. S., Weerawadena, J. and Carnegie K.; (2003), Social Entrepreneurship: Towards Conceptualization, *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 8 (1): 76 - 88.
- Müftüoğlu, M. T. Ve Durukan, T. (2004). Girişimcilik Ve Kobi'ler. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Pachie, A. C. and Chowdhury, I.; (2012), Social Entrepreneurs as Institutionally Embedded Entrepreneurs: Toward a New Model of Social Entrepreneurship Education, *Academy of Management Learning and Education*, 11 (3): 494 - 510.
- Sherman, S.; (2011), Teaching the Key Skills of Successful Social Entrepreneurs, [http://www.ssireview.org/blog/entry/teaching\\_the\\_key\\_skills\\_of\\_successful\\_social\\_entrepreneurs](http://www.ssireview.org/blog/entry/teaching_the_key_skills_of_successful_social_entrepreneurs), Erişim: 03.07.2022.
- Sivathanu, B. and Bhise, P. ; (2013), Challenges for Social Entrepreneurship, *International Journal of Application or Innovation in Engineering and Management*.
- Theobald R.; (1987), *Rapids of Change: Social Entrepreneurship in Turbulent Times*, Indianapolis, IN: Knowledge Systems, Inc.
- Torokoff, M.; (2006), Opportunities for Schools to Develop Entrepreneurship Education: The Example of Estonia, Tallinn University of Technology, *School of Economics and Business Administration Working Papers*.
- Vasakaria, V.; (2008), A Study on Social Entrepreneurship and the Characteristics of Social Entrepreneurs, *The ICFAI Journal of Management Research*, 7 (4): 32-40.
- Waddock, S. A. and Post, J. E.; (1991), *Social Entrepreneurs and Catalytic Change*, *Public Administration Review*, 51 (5): 393-401.
- Worsham E. L.; (2012), Reflections and Insights on Teaching Social Entrepreneurship: An Interview with Greg Dees, *Academy of Management Learning & Education*, 11 (3): 442-452.
- <http://www.tema.org.tr> (03.07.2022)
- <http://www.tema.org.tr> (03.07.2022)